

[Etusivu](#) > ... > [Sinun Oikeutesi](#) > [Rikoksen Uhri](#) > [Uhrien Oikeudet Jäsenmaittain](#) > Belgium

Sisällön tuottaja:

Belgia

Uhrien oikeudet jäsenmaittain

Belgia



Rikoksen uhri on henkilö, joka on kärsinyt vahinkoa tietyn tapahtuman johdosta: hän on esimerkiksi loukkaantunut tai hänen omaisuuttaan on vahingoitettu tai varastettu, ja kansallisessa laissa tällainen tapahtuma on määritelty rikokseksi. Laki antaa rikoksen uhrille tiettyjä henkilökohtaisia oikeuksia ennen oikeudenkäyntiä, sen aikana ja sen jälkeen.

Rikosoikeudellinen menettely muodostuu Belgiassa esitutkinnasta ja oikeudenkäynnistä. Useimmiten esitutkintaa johtaa syyttäjä (*procureur des Konings / procureur du Roi*), ja joissakin monimutkaisemmissa tapauksissa tutkintatuomari (*onderzoeksrechter / juge d'instruction*). Esitutinnan aikana kerätään todistusaineistoa sen selvittämiseksi, onko tapahtunut rikos ja kuka sen on tehnyt.

Esitutinnan tulosten perusteella asian käsittely lopetetaan tai asia viedään tuomioistuimeen. Oikeudenkäynnissä tuomioistuin arvioi todistusaineiston ja päättää sen perusteella, onko epäilty syyllinen. Jos epäilty todetaan syylliseksi, hänet tuomitaan ja hänelle määrätään rangaistus. Vaihtoehtoisesti tuomioistuin voi todeta epäillyn syyttömäksi ja vapauttaa hänet.

Uhrilla on rikosoikeudellisen menettelyn eri vaiheissa erinäisiä oikeuksia. Rikoksen uhri voi ottaa aktiivisesti osaa oikeudenkäyntiin rekisteröitymällä asianomistajaksi tai siviilikannetta ajavaksi asianosaiseksi. Joissakin tapauksissa rikoksen uhri voi itse panna oikeudenkäynnin vireille haastamalla epäillyn suoraan oikeuteen tai esittämällä tutkintatuomarille rikokseen perustuvan siviilioikeudellisen vaatimuksen. Nostamalla siviilikanteen rikoksen uhri voi vaatia rikosentekijältä vahingonkorvauksia. Tietyin edellytyksin (esim. väkivaltarikoksissa, joissa rikosentekijä tai vakuutusyhtiö ei voi korvata vahinkoa) uhrilla on oikeus saada korvauksia valtiolta.

Seuraavilla tietosivuilla kuvataan rikosoikeudellisen menettelyn eri vaiheita ja kerrotaan rikoksen uhrin oikeuksista [1 - OIKEUTENI RIKOSTUTKINNAN AIKANA](#) sekä [2 - UHRIN OIKEUDET OIKEUDENKÄYNNIN AIKANA](#) ja [3 - UHRIN OIKEUDET \(ENSIMMÄISEN\) OIKEUDENKÄYNNIN PÄÄTTYTTYÄ](#) . Katso myös lisätietoja tarjolla olevasta tuesta ja [4 - RIKOKSEN UHREILLE TARJOTTAVA APU JA TUKI](#)

Päivitetty viimeksi: 03/07/2025

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

1 - OIKEUTENI RIKOSTUTKINNAN AIKANA

[Miten ja mihin voin ilmoittaa rikoksesta?](#)[Miten saan tietoa viranomaisten toiminnasta?](#)[Miten voin osallistua rikoksen tutkintaan?](#)[Mitkä ovat oikeuteni todistajana?](#)[Olen alaikäinen. Onko minulla lisäoikeuksia?](#)

Mitä tietoja saan poliisilta tai uhrien tukijärjestöiltä rikostutkinnan aikana?

Voinko saada oikeusapua?

Jos olen vaarassa, voinko saada suojelua?

Mitä palveluja ja apua saan rikostutkinnan aikana?

Onko rikoksen tekijän ja uhrin välillä mahdollista tehdä sovinto tai aloittaa sovittelu?

Kuinka asian käsittely jatkuu tutkinnan päätyttyä?

Voinko hakea muutosta, jos asian käsittely lopetetaan ilman oikeudenkäyntiä?

Kuinka ulkomaalaisen oikeuksia ja etuja suojellaan?

Lisätietoja

Miten ja mihin voin ilmoittaa rikoksesta?

Rikosilmoitus tehdään paikallispoliisille mieluiten sillä poliisiasemalla, jonka alueella rikos on tapahtunut. Hätätilanteessa voi aina soittaa hätänumeroon 112. Muissa kuin hätätilanteissa voi mennä lähimmälle poliisiasemalle. Poliisiasemien osoitteet löytyvät paikallispoliisin verkkosivuilta [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#).

Kuka tahansa Belgian kansalainen tai maassa asuva henkilö (esim. pysyvän oleskeluluvan haltija) voi ilmoittaa tietyistä vähemmän vakavista rikoksista (esim. ilkivalta, myymälävarkaus tai polkupyörävarkaus) verkossa [hollanniksi](#), [ranskaksi](#) tai [saksaksi](#). Lisäksi kuka tahansa, myös turistit, voivat ilmoittaa internetiin liittyvästä rikoksesta siihen tarkoitetulla sivustolla [hollanniksi](#), [ranskaksi](#), [saksaksi](#) ja [englanniksi](#).

Eräistä rikoksista (esim. vainoaminen ja kunnianloukkaus), joita kutsutaan asianomistajarikoksiksi, voidaan nostaa syyte vain, jos rikoksen uhri tekee niistä ilmoituksen.

Ilmoitusta ei tarvitse välttämättä tehdä heti rikoksen tapahduttua, mutta on rikoksen uhrin edun mukaista tehdä se mahdollisimman pian, jotta poliisilla on käytettävissä yksityiskohtaiset tiedot tosiseikoista, olosuhteista ja uhrin kärsimistä vahingoista. On myös hyvä pitää mielessä, että viranomaiset eivät voi tietyn määräajan jälkeen enää nostaa syytettä rikoksesta (vanhentumisaika). Määräajasta säädetään laissa, ja se vaihtelee rikoksen mukaan kuudesta kuukaudesta 15 vuoteen.

Poliisi kuulee rikoksen uhria voidakseen laatia ilmoituksesta kuulustelupöytäkirjan. Uhrilla on kuulustelun aikana erilaisia oikeuksia, myös myöhemmin mahdollisesti järjestettävässä uudessa kuulustelussa. Riippumatta siitä, missä ominaisuudessa henkilöä kuullaan (esim. rikoksen uhrina tai todistajana), poliisin on kerrottava hänelle ennen kuulustelua, että

- hänellä on oikeus pyytää, että kaikki kysymykset ja vastaukset kirjataan sananmukaisesti;
- hänellä on oikeus pyytää tietyn tutkintatoimen suorittamista tai tietyn henkilön kuulustelemista;
- hänen lausuntojaan voidaan käyttää todistusaineistona oikeudessa;
- hänellä on oikeus saada kuulustelupöytäkirjasta jäljennös maksutta. Jäljennöstä pyydetään kuulustelun päätteeksi. Muutamia poikkeustapauksia lukuun ottamatta jäljennöksen saa heti.

Jos rikoksen uhri puhuu muuta kuin menettelyn kieltä, hän saa käyttöönsä tulkin, paitsi jos poliisi pystyy kirjaamaan lausunnon uhrin kielellä tai pyytää uhria laatimaan lausunnon omalla kielellään.

Uhrin tekemä ilmoitus kirjataan kuulustelupöytäkirjaan, johon sisällytetään lisäksi muun muassa seuraavat tiedot:

- uhrin nimi, osoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite;
- yksityiskohtaiset tiedot rikoksesta: milloin ja missä se tehtiin, kuka siihen osallistui, mitä tapahtui ja mitä seurauksia sillä on;
- todistajien yhteystiedot;
- kuvaus tapahtumaan osallistuneista henkilöistä, myös pituus, ruumiinrakenne ja vaatetus. Erittäin

hyödyllisiä voivat olla myös tiedot iästä, hiusten väristä ja tyylistä, puhetavasta ja huomiota herättävistä tuntomerkeistä, kuten syylistä, arvista, tatuoinneista, luomista tai syntymämerkeistä;

- mahdolliset vammat (lääkäri voi kirjoittaa lääkärintodistuksen, jonka voi toimittaa poliisille myöhemmin, jopa joitakin päiviä ilmoituksen tekemisen jälkeen). Lääkäriltä voi saada myös todistuksen työkyvyttömyydestä;
- mahdollinen muu (aineellinen) vahinko (on hyvä, jos vahingoista on esittää valokuva).

Rikoksen uhri voi kuulustelussa ilmoittaa myös, tarvitseeko hän käytännön apua tai sosiaalista, psykologista tai oikeudellista apua.

Kaikista poliisille toimitettavista asiakirjoista on suositeltavaa ottaa kopiot. Alkuperäisiä asiakirjoja saatetaan tarvita myöhemmin (esim. vakuutusyhtiö).

Kun on kyse seksuaalirikoksesta, uhrin kuulustelu pyritään järjestämään tilassa, joka mahdollistaa tilanteen edellyttämän hienotunteisuuden.

Muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta poliisi toimittaa kuulustelupöytäkirjan syyttäjänvirastoon. Syyttäjä tekee päätöksen siitä, aloittaako poliisi asiassa tutkinnan. Tutkintaa johtaa joko syyttäjä (*opsporingsonderzoek / information judiciaire*) tai, kun on kyse monimutkaisemmista asioista tai tarvitaan perusteellisempia tutkintatoimia (esim. kotietsintä), tutkintatuomari (*gerechtelijk onderzoek / instruction judiciaire*). Joissakin tapauksissa poliisi voi aloittaa tutkinnan ja lähettää asiakirja-aineiston syyttäjänvirastoon jatkotoimenpiteitä varten (*ambtshalve politioneel onderzoek / enquête policière d'office*). Tietyistä vähäisistä rikoksista (esim. polkupyörävarkaus) ja olosuhteista johtuen (esim. epäilystä ei ole mitään tietoa) poliisi voi laatia suppean esitutkintapöytäkirjan (*vereenvoudigd proces-verbaal / procès-verbal simplifié*). Sitä ei toimiteta syyttäjänvirastoon. Syyttäjälle lähetetään kuukausittain kooste suppeista esitutkintapöytäkirjoista; näin hän saa tiedon tehdyistä rikosilmoituksista. Jos tulee ilmi uusia seikkoja, jotka voivat muuttaa asian luonnetta (esim. rikoksenteikijä tunnistetaan), pöytäkirja toimitetaan syyttäjälle, ja rikoksen uhri saa tästä tiedon poliisilta.

Miten saan tietoa viranomaisten toiminnasta?

Rikoksen uhri saa rikosilmoituksen tehtyään asiasta todistuksen, jossa ilmoitetaan asian viitenumero, uhria auttaneen poliisivirkailijan nimi ja syyttäjänviraston yhteystiedot (ilmoituksen seuranta varten).

Todistuksesta käy selvästi ilmi, laaditaanko ilmoituksen perusteella tavanomainen kuulustelupöytäkirja vai suppea esitutkintapöytäkirja ja johtaako se poliisitutkintaan.

Miten voin osallistua rikoksen tutkintaan?

Jos rikoksen uhri ei tee muuta kuin rikosilmoituksen poliisille, hän saa syyttäjältä ainoastaan tiedon tuomioistuinkäsittelyn päivämäärästä, kellonajasta ja paikasta (jos asiassa nostetaan syyte).

Jos rikoksen uhri haluaa lisätietoja tekemänsä rikosilmoituksen jatkosta, laki tarjoaa hänelle mahdollisuuden rekisteröityä asianomistajaksi. Rekisteröitymisen voi tehdä henkilökohtaisesti tai asianajajan välityksellä kuulustelupöytäkirjan laatineelle poliisivirkailijalle, syyttäjänviraston kansliassa tai poliisiasemalla taikka kirjatulla kirjeellä, joka lähetetään syyttäjänviraston kansliaan. Rekisteröitymistä varten saa mallin yhdessä rikosilmoituksesta annettavan todistuksen kanssa.

Asianomistajana rikoksen uhri saa kirjallisesti tiedon syyttäjän tekemästä päätöksestä (esim. perusteltu päätös lopettaa asian käsittely tai päätös tuomarin suorittaman tutkinnan aloittamisesta) sekä mahdollisesta tutkintatuomioistuimen käsittelypäivämäärästä. Rikoksen uhri voi myös toimittaa asiakirja-aineistoon lisättäväksi minkä tahansa aiheelliseksi katsomansa asiakirjan. Lisäksi hänellä on oikeus saada tutustua asiakirjoihin ja saada niistä jäljennös.

Jos uhri vaatii vahingonkorvausta tai haluaa lisäoikeuksia, hänen on rekisteröidyttävä [siviilikannetta ajavaksi asianosaiseksi \(1\)](#). Sen voi tehdä henkilökohtaisesti tai asianajajan välityksellä missä tahansa menettelyn vaiheessa. Siviilikannetta ajava asianosainen voi pyytää saada tutustua asiakirjoihin ja saada niistä jäljennöksen, pyytää täydentävien tutkintatoimien suorittamista, vaatia vahingonkorvausta, hakea muutosta annettuihin päätöksiin sekä tulla kuulluksi ja saada tietoja vapausrangaistuksen täytäntöönpanosta.

Siviilikannetta ajavalla asianosaisella ja asianomistajalla on oikeus käyttää asianajajaa yhteydenpidossa viranomaisiin. Koska tutkinta kuuluu Belgiassa salassapitovelvollisuuden piiriin, tutkintatoimissa (esim. epäillyn kuulustelussa) ei ole mahdollista olla läsnä. Ainoa poikkeus on tapahtumien rekonstruointi rikospaikalla, johon siviilikannetta ajava asianosainen saa osallistua.

Rikoksen uhrin ei tarvitse itse todistaa rikoksen tapahtuneen eikä tekijän syyllisyyttä.

Menettelyn tässä vaiheessa ei ole mahdollista saada vahingonkorvausta.

Rikoksen uhri ei voi keskeyttää menettelyä enää sen jälkeen, kun kuulustelupöytäkirja on toimitettu syyttäjänvirastoon ja asiassa on mahdollisesti nostettu syyte. Tämä koskee myös niitä rikoksia, joista syyte voidaan nostaa vain uhrin vaatimuksesta (asianomistajarikokset), esimerkiksi vainoamista.

Mitkä ovat oikeuteni todistajana?

Tutkinnan aikana rikoksen uhria todennäköisesti kuullaan todistajana.

Jos rikoksen uhri kokee itsensä uhatuksi todistajana, hän (samoin kuin hänen perheenjäsenensä) voivat tietyn edellytyksin päästä osalliseksi seuraavista suojelutoimenpiteistä:

- ehkäiseviä toimenpiteitä koskeva neuvonta ja apu niiden käyttöönotossa,
- ehkäisevä poliisipartiointi,
- tulevien ja lähtevien puhelujen rekisteröinti,
- salainen puhelinnumero, matkapuhelin hätäpuheluja varten ja/tai suojattu auton rekisterinumero,
- fyysinen suojelu,
- asuinpaikan vaihtaminen enintään 45 päivän ajaksi.

Hyvin poikkeuksellisissa tapauksissa eli jos henkilö on rikollisjärjestön tekemän teon tai törkeän rikoksen (esim. alaikäisen sieppaus tai murha) uhri tai todistaja ja edellä mainitut toimenpiteet eivät riitä takamaan hänen turvallisuuttaan, voidaan myöntää erityissuojelua muun muassa

- osoittamalla uusi asuinpaikka enintään 45 päivän ajaksi,
- myöntämällä uusi henkilöllisyys.

Jos henkilö on antanut tutkinnan aikana lausunnon, hän voi saada korvausta aiheutuneista matka- ja majoituskuluista. Korvausta voi saada myös siinä tapauksessa, että on joutunut ottamaan töistä puoli päivää vapaata. Nämä kulut maksetaan valtion budjetista, mutta rikoksentekijä joutuu korvaamaan ne valtiolle, jos hänet todetaan syylliseksi.

Jos todistajalle on myönnetty suojelutoimenpide tai hän ei ole maassa, häntä voidaan kuulla video- tai teleneuvottelulla.

Olen alaikäinen. Onko minulla lisäoikeuksia?

Jos rikoksen uhri on alle 18-vuotias, hänellä on kuulustelun aikana seuraavat lisäoikeudet:

- kuultavan seurana saa olla hänen itse valitsemansa aikuinen,
- kuulustelu voidaan suorittaa tilanteeseen soveltuvassa tilassa.

Jotta kuulustelua ei tarvitse toistaa, siitä voidaan laatia audiovisuaalinen tallenne. Alle 12-vuotiaan kuulustelu voidaan videoida sen jälkeen, kun kuulusteltavalle on ilmoitettu asiasta, kun taas yli 12-vuotiaan kuulustelun videoimiseen tarvitaan kuultavan lupa. Kuulustelu tapahtuu sitä varten erityisesti varustellussa huoneessa.

Seksuaalisen hyväksikäytön, prostituution tai lapsipornografian tapauksessa vanhentumisaika, jonka umpeuduttua syytettyä ei voida nostaa, alkaa kulua vasta sen jälkeen, kun uhri on täyttänyt 18 vuotta.

Poliisi ohjaa alaikäisen uhrin lasten hyväksikäytön uhreille tarkoitettuun tukikeskukseen.

Rikoksen uhria suojellaan myös julkisuudelta: henkilöllisyyden paljastavia valokuvia, piirustuksia tai muuta aineistoa ei saa julkaista eikä levittää.

Mitä tietoja saan poliisilta tai uhrien tukijärjestöiltä rikostutkinnan aikana?

Poliisi antaa tietoja seuraavista asioista:

- uhrien tukipalvelut,
- rikosilmoituksen tekemistä seuraava menettely,
- vahingonkorvauksen saantiedellytykset.

Tiedot annetaan esitteiden muodossa tai suullisesti. Esitteitä on saatavilla Belgian virallisilla kielillä eli [hollanniksi](#), [ranskaksi](#) ja [saksaksi](#). Käytännössä poliisit pystyvät usein antamaan tietoja myös muilla kielillä (esim. englanniksi).

Rikoksen uhrin on hyvä tietää, että hän voi saada tietoja tietyistä asiansa käsittelyvaiheista vain, jos hän on rekisteröitynyt asianomistajaksi tai [siviilikannetta ajavaksi asianosaiseksi \(1\)](#). Tällaisia tietoja ovat seuraavat:

- syyttäjän päätös lopettaa asian käsittely ja päätöksen perustelut,
- syyttäjän päätös antaa asia tutkintatuomarin tutkittavaksi,
- syyttäjän päätös ehdottaa rikoksenteikijälle sovintoratkaisua tai rikosasian sovittelua,
- tuomioistuinkäsittelyn päivämäärä,
- asianomistajana tai siviilikannetta ajavana asianosaisena henkilöllä on lisäksi oikeus saada tutustua asiakirjoihin ja saada niistä jäljennös. Tätä koskeva pyyntö esitetään syyttäjälle tai tutkintatuomarille tutkinnan aikana.

Asiakirjoista saa ottaa kopioita, mutta siitä peritään maksu (n. 0,25–0,50 euroa kopiolta). Rikostuomioistuimessa käsiteltäviä asioita koskevat asiakirjakopiot ovat maksuttomia.

Voinko saada oikeusapua?

Rikoksen uhri voi saada alustavia ja suuntaa-antavia neuvoja osana ensivaiheen oikeusapua (*juridische eerstelijnsbijstand / aide juridique de première ligne*), joka on asianajajien määräpäivinä ja -kellonaikoina antamaa maksutonta neuvontaa. Tarvittaessa he ohjaavat uhrin erityispalvelujen piiriin. Neuvontaa annetaan esimerkiksi tuomioistuimissa, rauhantuomarin tiloissa, oikeustaloissa ja joskus myös kunnan-/kaupungintalolla. Jokaisessa tuomiopiirissä toimii oikeustalo (*justitiehuis / maison de justice*), joiden yhteystietoja voi hakea [ranskaksi](#) ja [hollanniksi](#). Vaihtoehtoisesti voi olla yhteydessä uhrien tukipalveluihin.

Jos uhri tarvitsee yksityiskohtaisempaa neuvontaa tai apua taikka edustuksen, hänen on käännettävä asianajajan puoleen. Tällainen toisen vaiheen oikeusapu (*juridische tweedelijnsbijstand / aide juridique de deuxième ligne*) on henkilön tulotasosta riippuen joko osittain tai kokonaan maksutonta. Tietyillä erityisasemassa olevilla henkilöillä, kuten alaikäisillä ja henkisesti vajaakykyisillä, on oikeus maksuttomaan asianajajaan.

Mikäli uhri haluaa toisen vaiheen oikeusapua, hänen on mentävä oikeusaputoimistoon (lisätietoja [ranskaksi](#) ja [hollanniksi](#)), jollainen toimii jokaisessa tuomioistuinrakennuksessa. Siellä uhrin on esitettävä asiakirjat, jotka osoittavat, että hän kuuluu johonkin edellä mainituista erityisryhmistä tai että hänen nettotulonsa ovat riittämättömät. Oikeusaputoimisto tekee päätöksen 15 päivässä. Jos hakemus hyväksytään, rikoksen uhrille toimitetaan hänelle osoitetun asianajajan yhteystiedot. On myös mahdollista kysyä itse valitsemaltaan asianajajalta, suostuuko tämä työskentelemään toisen vaiheen oikeusavun puitteissa. Jos asianajaja suostuu, hän ottaa uhrin sijasta yhteyttä oikeusaputoimistoon tämän hakemuksen hyväksymiseksi.

Jos rikoksen uhrin tulot ovat vähäiset, hän voi tietyin edellytyksin pyytää vapautusta joistakin oikeudenkäyntimaksuista (esim. haastemaksuista ja asiakirjojen kopiointimaksuista) oikeusapujärjestelmän puitteissa. Tätä koskeva hakemus on toimitettava oikeusaputoimistoon siinä tuomioistuimessa, jossa asia on vireillä. Jos rikoksen uhri on jo nostonut siviilikanteen, hän voi esittää hakemuksen suoraan asiaa käsittelevälle tuomioistuimelle, myös suullisesti.

Uhrin on myös syytä olla yhteydessä vakuutusyhtiöön sen selvittämiseksi, kattaako hänen vakuutusturvansa myös oikeusturvan.

Jos olen vaarassa, voinko saada suojelua?

Poliisi huolehtii rikoksen uhrin turvallisuudesta yleisten turvallisuustoimenpiteiden avulla. Jos henkilö on vaarassa, koska hän on antanut tai aikoo antaa todistajanlausunnon, jonka hän on valmis vahvistamaan tuomioistuimessa, todistajansuojelulautakunta (*Getuigenbeschermingscommissie / Commission de protection des témoins*) voi myöntää täydentäviä suojelutoimenpiteitä. Jos syyttäjä tai tutkintatuomari (tutkintamenettelystä riippuen) pitää täydentäviä suojelutoimenpiteitä välttämättöminä, hän esittää niitä koskevan pyynnön todistajansuojelulautakunnalle.

Raiskauksen tai sukupuolikurian ja -siveellisyttä loukkaavan teon uhria suojellaan julkisuudelta: henkilöllisyyden paljastavien valokuvien, piirustusten tai muun aineiston julkaiseminen tai levittäminen on rangaistava teko.

Jos henkilö on perheväkivallan uhri eikä halua palata puolisoiden yhteiseen kotiin, poliisi etsii hänelle (ja hänen lapsilleen) turvallisen oleskelupaikan.

Kuulustelun suorittavaa poliisia voi myös pyytää jättämään henkilötiedot pois kuulustelupöytäkirjasta. Poliisilla on kuitenkin pyydettyäessä velvollisuus antaa nämä tiedot syyttäjänvirastolle.

Vain jos henkilölle itselleen tai hänen lähiomaiselleen voi aiheutua vakavaa vahinkoa todistajanlausunnon antamisesta, tutkintatuomari (poliisilla ei ole asiassa toimivaltuuksia) voi myöntää täydellisen tai osittaisen anonymiteetin. Tutkintatuomari tekee päätöksen anonymiteetin myöntämisestä yleensä omasta aloitteestaan, mutta uhri voi myös pyytää sitä itse. Jos tutkintatuomari hylkää pyynnön, päätökseen ei voi hakea muutosta.

Osittainen anonymiteetti tarkoittaa, että uhrin henkilötietoja ei kirjata kuulustelupöytäkirjaan. Se voidaan myöntää riippumatta siitä, johtaako tutkintaa syyttäjä vai tutkintatuomari.

Täydellinen anonymiteetti tarkoittaa, että uhrin henkilöllisyys pidetään salassa koko rikosoikeudenkäynnin ajan. Se voidaan myöntää vain, jos

- kyseessä on tutkintatuomarin johdolla tapahtuva tutkinta,
- osittainen anonymiteetti ei riitä suojelemaan uhria,
- uhri katsoo, että todistajanlausunnon antaminen saattaa hänet itsensä ja hänen perheenjäsenensä vaaraan, minkä vuoksi hän voi pidättyä lausunnon antamisesta,
- rikoksen on tehnyt rikollisjärjestö tai kyseessä on törkeä rikos (esim. alaikäisen sieppaus tai murha).

Mitä palveluja ja apua saan rikostutkinnan aikana?

Kaikilla poliisin ja oikeuslaitoksen henkilöstöön kuuluvilla on velvollisuus antaa rikoksen uhreille tietoa ja tarvittaessa ohjata heidät erityispalvelujen piiriin. Tarjolla on useita rikoksen uhrien avustamiseen erikoistuneita palveluja. Uhrin käytettävissä on oikeudellisen menettelyn aikana jo jopa sen jälkeen seuraavat palvelut:

- Poliisi ottaa uhrin vastaan, antaa käytännön apua ja tietoa, valmistelee kuulustelupöytäkirjan ja ohjaa asianmukaisesti palvelupisteisiin. Jos asiaa hoitava poliisivirkailija ei pysty antamaan rikoksen uhrille parasta mahdollista tukea (esim. kriisitilanteessa tai muussa erittäin vakavassa tilanteessa), uhrien tukemiseen erikoistuneet poliisin yksiköt ottavat tehtävän hoitaakseen.
- Oikeustalossa toimivasta uhrien vastaanottopalvelusta uhri saa yksityiskohtaisia tietoja asiastaan. Jokaisessa tuomiopiirissä toimii oikeustalo (yhteystiedot löytyvät [ranskaksi](#) ja [hollanniksi](#)). Vastaanottopalvelusta uhri saa tarvitsemaansa tukea ja apua koko oikeudellisen menettelyn ajan. Vastaanottopalvelussa työskentelevät oikeustukihenkilöt (*justitieassistent / assistant de justice*) ohjaavat rikoksen uhrin tarvittaessa erityispalvelujen piiriin ongelman luonteesta riippuen. Oikeustukihenkilö voi tukea uhria menettelyn emotionaalisesti haastavissa vaiheissa, kuten asiakirjoihin tutustumisessa, oikeuden istunnossa, todistusaineiston palauttamisessa tai rekonstruoinnissa. Oikeustukihenkilö voi myös auttaa rangaistuksen täytäntöönpanoa koskevan lausunnon laatimisessa.
- Uhrien tukipalvelu tarjoaa täydentävää apua rikoksen seurausten käsittelyyn: emotionaalista ja psykososiaalista tukea, tietoa mm. rikoksen uhrin oikeuksista, vahingon korvaamisesta, oikeudenkäynnistä ja oikeudellisen avun saatavuudesta sekä apua yhteydenpidossa eri tahoihin (esim. vakuutusyhtiö, poliisi, oikeusviranomaiset, asianajotoimistot ja sairaalat). Tavallisesti poliisi tai oikeustukihenkilö ohjaa rikoksen uhrin tämän [palvelun](#) käyttäjäksi, mutta sen puoleen voi kääntyä myös

oma-aloitteisesti.

Kaikki edellä mainitut palvelut ovat maksuttomia ja vapaaehtoisia.

Ihmiskaupan uhreille on tarjolla erilaisia yksityisiä palveluja, joista saa lisätukea. Palvelujen koordinoinnista ja yhteistyöstä vastaa [yhtäläisten mahdollisuuksien edistämiseen ja rasismien torjuntaan erikoistunut keskus](#) (*Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding / Centre belge pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme*). Lisäksi on olemassa useita oleskelu- ja/tai työlupaa koskevia erityissäännöksiä, joita voidaan soveltaa, mikäli henkilö [tunnustetaan ihmiskaupan uhriksi \(2\)](#).

Rikoksen uhri voi saada sairaanhoitoa, mutta ilman voimassa olevaa sairausvakuutusta hän voi joutua maksamaan sen itse (aiheutuneet kustannukset voi tosin sisällyttää vahingonkorvausvaatimukseen). EU:n 27 jäsenvaltion, Islannin, Liechtensteinin, Norjan ja Sveitsin kansalaiset voivat hyödyntää [eurooppalaista sairaanhoitokorttia](#).

Onko rikoksen tekijän ja uhrin välillä mahdollista tehdä sovinto tai aloittaa sovittelu?

Sovitteluun voidaan ryhtyä missä tahansa oikeudellisen menettelyn vaiheessa: poliisissa (vahingonsovittelu), kunnissa (hallinnollisia seuraamuksia koskeva sovittelu), syyttäjänvirastossa ennen syyttämispäätöksen tekemistä (rikosasian sovittelu) ja sen jälkeen, kun syyttämispäätös on tehty (restoratiivinen sovittelu). Restoratiivinen sovittelu on mahdollista myös rangaistuksen täytäntöönpanon aikana ja sen jälkeen.

Sovittelua voidaan käyttää kaikenlaisten rikosten yhteydessä. Syyttäjät, tutkintatuomari ja tuomari ilmoittavat rikoksen uhrille sovittelumahdollisuuksista. Uhri voi myös itse pyytää sovittelua.

Poliisin toimesta tapahtuvaa vahingonsovittelua voidaan käyttää aineellisten vahinkojen sovittamiseksi, kun on kyse vähäisistä rikkomuksista (esim. törhiminen, näpistykset ja ilkivalta). Sitä tarjotaan Leuvenin, Mechelenin ja Brysselin poliisipiireissä. Sovittelu käydään ennen kuulustelupöytäkirjan toimittamista syyttäjänvirastoon. Syyttäjälle ilmoitetaan sovittelun tuloksista, ja jos asiassa päästään sopimukseen, asian käsittely yleensä lopetetaan.

[Hallinnollisia seuraamuksia \(3\)](#) koskevaa sovittelua tarjotaan ennen lopullisen seuraamuksen määrittämistä. Se on pakollista, jos rikosentekijä on alle 16-vuotias. Sovittelun ensisijaisena tavoitteena on korvata aiheutetut vahingot. Paikallishallinnon virkamiehet hoitavat sovittelun.

Rikosasian sovittelua voidaan käyttää syyttäjän ehdotuksesta, mikäli tämä katsoo, että teko ei ole sen luonteinen, että siitä kuuluisi määrätä yli kahden vuoden vankeusrangaistus tai sitä kovempi rangaistus. Sovittelu toteutetaan ennen kuin syyttäjä tekee syyttämispäätöksen, ja sen hoitavat oikeustukihenkilöt. Rikoksen uhri voi osallistua sovitteluun, jonka tavoitteena on aiheutuneiden vahinkojen korvaaminen. Syyttäjä voi ehdottaa rikosentekijälle yhtä tai useampaa täydentävää toimenpidettä (hoitoa, terapiaa, koulutusta tai yhdyskuntapalvelua). Jos tekijä ja uhri pääsevät sopimukseen vahinkojen korvaamisesta ja tekijä on suorittanut hänelle mahdollisesti ehdotetun yhden tai useamman täydentävän toimenpiteen, asian käsittely lopetetaan (toisin sanoen syyttäjä ei vie asiaa tuomioistuimeen). Asia voidaan kuitenkin viedä tuomioistuimen käsittelyyn, jos rikosentekijä ei noudata asetettuja ehtoja. Rikosasian sovittelu edellyttää rikoksen uhrin yhteistyötä. Jos uhri kieltäytyy sovittelusta, asia palautuu syyttäjälle, joka tekee päätöksen syytteen nostamisesta.

Restoratiivinen sovittelu on oikeudellisesta menettelystä erillinen menettely, eikä se korvaa sitä. Oikeusviranomaiset vastaavat siis kaikista rikosoikeudelliseen menettelyyn, rankaisemiseen ja rangaistuksen täytäntöönpanoon liittyvistä päätöksistä. Tämä ei kuitenkaan estä sitä, etteikö sovittelua voi pyytää missä tahansa menettelyn vaiheessa: ennen tuomioistuin käsittelyä ja sen aikana sekä sen jälkeen, kun tuomari on määrännyt rangaistuksen. Kuka tahansa rikosasiassa suoraan osallisena oleva voi pyytää sovittelua. Sovittelua voi siis pyytää uhrin ja rikosentekijän lisäksi myös puoliso, perheenjäsen tai muu lähiomainen. Restoratiivisesta sovittelusta vastaa kaksi voittoa tavoittelematonta yhdistystä, [Suggnomè](#) Flanderissa ja [Médiante](#) Valloniassa. Niillä on paikallistoimisto kussakin tuomiopiirissä. Sovittelussa aikaansaatu sopimus on luottamuksellinen, ja se voidaan toimittaa oikeusviranomaisille ainoastaan molempien osapuolten suostumuksella. Tuomarilla on velvollisuus mainita tuomiossaan, että asiassa on käytetty restoratiivista sovittelua, mutta hänellä ei ole

velvollisuutta ottaa sopimuksen sisältöä huomioon.

Myös nuorisotuomioistuimessa voidaan käyttää sovittelua. Restoratiivinen sovittelu on mahdollista sekä syyttäjänvirastossa että nuorisotuomioistuimessa. Ryhmäneuvottelu (*herstelgericht groepsoverleg / concertation de groupe*) on mahdollista ainoastaan nuorisotuomioistuimessa. Nuorisotuomioistuimen tuomarin oletetaan asettavan etusijalle restoratiivisen toimenpiteen (sen sijaan, että määräisi alaikäiselle rikoksentekijälle suoraan rangaistuksen) ja ilmoittavan riidan osapuolille tällaisesta mahdollisuudesta. Jos tekijä ja uhri pääsevät sopimukseen restoratiivisen sovittelun tuloksena, tuomari yleensä vahvistaa sopimuksen. Hän ei voi puuttua sopimuksen sisältöön ja voi kieltäytyä sen vahvistamisesta vain, jos sisältö voi vaarantaa yleisen turvallisuuden. Paikalliset voittoja tavoittelemattomat nuorisotyön yhdistykset huolehtivat restoratiivisesta sovittelusta ja ryhmäneuvottelusta.

Kuinka asian käsittely jatkuu tutkinnan päätyttyä?

Päätökset, joita tutkinnan päätteeksi voidaan tehdä, riippuvat tutkinnan lajista.

Jos tutkinnan on suorittanut syyttäjä, hän voi päättää

- lopettaa asian käsittelyn,
- ehdottaa rikoksentekijälle sovintoratkaisua – jos tekijä hyväksyy ehdotuksen ja korvaa uhrin vahingot, asian käsittely lopetetaan,
- ehdottaa rikosasian sovittelua,
- viedä asian tuomioistuimeen.

Jos uhri on rekisteröitynyt asianomistajaksi tai nostanut siviilikanteen, hänelle tiedotetaan syyttäjän päätöksestä.

Tutkintatuomarin johtamassa tutkinnassa tutkintatuomari lähettää asiakirjat tutkintajaostolle (*raadkamer / chambre du conseil*). Tutkintajaosto käsittelee asian suljetuin ovin, eli lehdistöllä ja yleisöllä ei ole pääsyä istuntosaliin. Rikoksen uhri ja tämän asianajaja voivat olla läsnä, mutta ystävät ja perheenjäsenet eivät. Tutkintajaosto voi päättää

- jättää syyttämättä, jos se katsoo, että epäiltyä vastaan ei ole riittävästi näyttöä tai että teko ei ole rikos;
- viedä asian tuomioistuimeen, jos se katsoo, että epäiltyä vastaan on riittävästi näyttöä;
- määrätä rikoksentekijän pakkohoitoon, jos tämä on häiriintyneessä mielentilassa tai henkisesti niin sairas, ettei hän pysty kontrolloimaan tekojaan. Tällöin epäilty voi pyytää asian käsittelyä julkisesti;
- lykätä tuomion antamista. Tutkintajaosto voi päättää tuomion lykkäämisestä vain, jos rikoksentekijää ei ole aiemmin tuomittu yli kuuden kuukauden vankeusrangaistukseen. Tuomari asettaa enintään viisi vuotta kestävä koeajan, jonka aikana rikoksentekijän on noudatettava määrättyjä ehtoja. Jos rikoksentekijä tekee koeaikana uuden rikoksen tai ei noudata asetettuja ehtoja, tuomari voi ottaa asian uudelleen käsiteltäväksi.

Pakkohoidosta määrätessään tai tuomiota lykätessään tutkintajaosto toimii tuomioistuimena ja ratkaisee myös vahingonkorvausta koskevan siviilikanteen.

Jos rikoksen uhri on rekisteröitynyt asianomistajaksi tai [nostanut siviilikanteen \(1\)](#), hänelle ilmoitetaan tutkintajaoston istunnon päivämäärä. Hänelle ilmoitetaan myös tuomioistuinkäsittelyn päivämäärä, jos asia käsitellään tuomioistuimessa.

Voinko hakea muutosta, jos asian käsittely lopetetaan ilman oikeudenkäyntiä?

Syyttäjän päätökseen lopettaa asian käsittely ei voi hakea muutosta. Ottaen huomioon toisaalta asiaan liittyvät tosiseikat ja olosuhteet ja toisaalta käsittelyn lopettamisen perusteet, rikosoikeudellisen menettelyn puitteissa on (siviilioikeudellisen menettelyn lisäksi) kuitenkin mahdollista saada vahingonkorvausta seuraavasti:

- rikkomuksista ja rikkeistä on mahdollista haastaa suoraan oikeuteen. Sitä varten on käännyttävä haastemiehen puoleen, joka toimittaa rikoksentekijälle haasteen;
- rikoksen uhri voi myös esittää tutkintatuomarille rangaistusvaatimuksen nostamalla [siviilikanteen](#)

[asianosaisena \(1\)](#), jolloin tutkintatuomarin on aloitettava tutkinta. Rikoksen uhrin on tehtävä asiasta ilmoitus tutkintatuomarille kirjallisesti tai suullisesti. Tutkintatuomari laatii siviilikanteesta pöytäkirjan. Tutkintatuomari voi pyytää uhria maksamaan takuun, jolla on tarkoitus kattaa tulevat oikeudenkäyntikustannukset. Tutkintatuomari myös määrää takuusumman. Uhrin on hyvä tietää, että tutkintajaosto voi tutkinnan päätteeksi päättää, ettei asiaa viedä tuomioistuimeen, koska epäiltyä vastaan ei ole riittävästi näyttöä. Uhrin on myös muistettava vahvistaa asianosaisena nostamansa siviilikanteen oikeuden istunnossa.

Jos rikoksentekijä on alaikäinen, suoraan haastaminen tai siviilikanteen nostaminen asianosaisena ei ole mahdollista.

Rikoksen uhri voi [siviilikannetta ajavana asianosaisena \(1\)](#) hakea syytejaostolta (*inbeschuldigingstelling / chambre de mise en accusation*) muutosta mihin tahansa tutkintajaoston päätökseen, myös syyttämättäjäntämisspätökseen. Syytejaoston päätökseen ei voi hakea muutosta, eikä rikoksentekijää voi sen jälkeen haastaa suoraan.

Jos tutkintajaosto on tehnyt vahingonkorvausta koskevan päätöksen (rikoksentekijän pakkohoitoon määräämisen tai tuomion lykkäämisen yhteydessä), muutosta voi hakea ainoastaan vahingonkorvausasiaan mutta ei itse tuomioon. Muutosta on haettava 15 päivän (tai kolmen, jos rikoksentekijä on tutkintavankeudessa) kuluessa tuomioistuimen kirjaamossa. Sen johdosta syytejaosto tutkii siviilikanteen uudelleen.

Rikoksen uhri voi nostaa kanteen myös siviilituomioistuimessa, jos hän ei syystä tai toisesta ole osallistunut rikosoikeudelliseen menettelyyn. Se on mahdollista myös siinä tapauksessa, että syyttäjänvirasto on lopettanut asian käsittelyn. Siviilituomioistuimen tuomari panee asian vireille haastamalla vahinkoa aiheuttaneen henkilön, paitsi jos kaikki osapuolet ovat valmiita tulemaan oikeuteen vapaaehtoisesti. Jos vakuutusyhtiö on asiassa osallinen (esim. liikenneonnettomuuden jäljiltä), myös se voidaan haastaa suoraan. Siviilioikeudellinen menettely eroaa merkittävästi rikosoikeudellisesta menettelystä. Siviilikanteen voi nostaa myös siviilituomioistuimessa (esim. jos rikoksen uhri ei ole osallistunut rikosoikeudenkäyntiin tai jos asian käsittely on päätetty lopettaa). Siviilituomioistuimessa rikoksen uhrin on osoitettava, että on tapahtunut virhe. Jos rikosoikeudellinen menettely on vireillä samanaikaisesti, siviilituomioistuimen on lykättävä päätöksentekoaan, kunnes rikosasiassa on annettu päätös. Lisäksi siviilituomioistuimen tuomarin on noudatettava rikosasiassa annettua päätöstä. Asian vireillepano siviilituomioistuimessa on maksullista.

Kuinka ulkomaalaisen oikeuksia ja etuja suojellaan?

Kaikki edellä kuvatut oikeudet kuuluvat myös ulkomaalaiselle rikoksen uhrille. Lisäksi ulkomaalaiselle rikoksen uhrille myönnetään joitakin lisäoikeuksia, joiden tarkoituksena on helpottaa oikeudelliseen menettelyyn osallistumista.

Rikoksen uhrilla on oikeus maksuttomaan tulkkiin, jos hän ei puhu alueen virallista kieltä. Lausunnon voi myös kirjoittaa itse (tai pyytää poliisia kirjaamaan lausunnon uhrin äidinkielellä). Jos rikoksen uhri on poistunut maasta, syyttäjä tai tutkintatuomari voi kuulla häntä video- tai teleneuvottelulla.

Turvapaikanhakijalla on automaattisesti oikeus asianajajaan toisen vaiheen oikeusavun puitteissa.

Lisätietoja

- perustuslaki – [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)
- oikeudenkäyntilaki – [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)
- rikosoikeudenkäyntilaki – [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)
- 5. elokuuta 1992 annettu poliisilaki – [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)
- 1. elokuuta 1985 annettu laki veroja koskevista ja muista säännöksistä – [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)
- 29. kesäkuuta 1964 annettu laki tuomion lykkäämisestä, tuomion täytäntöönpanon lykkäämisestä ja koeajasta – [hollanniksi](#)
- 4. toukokuuta 1997 annettu sisäasiainministeriön yleiskirje GPI 58 rikoksen uhrien kohtelusta yhdistetyissä poliisivoimissa – hollanniksi
- muutoksenhakutuomioistuinten syyttäjäkollegion yleiskirje COL 5/2009 yhdenmukaisten rikosilmoitustodistusten käytöstä, todistusten antamista koskevista ohjeista poliisille ja yleiskirjeen COL

8/2005 muuttamisesta, 20. joulukuuta 2012 tarkistettu versio

- 26. syyskuuta 2008 annettu yleiskirje ihmiskaupan uhreja ja/tai tiettyjen ihmisalakuljetuksen vakavien muotojen uhreja koskevasta monialaisesta yhteistyöstä – [hollanniksi](#)
- 12. marraskuuta 2012 annettu oikeusministerin, sisäministerin ja syyttäjäkollegion yhteinen yleiskirje COL 16/2012 uhrien vastaanotosta syyttäjänvirastoissa ja tuomioistuimissa
- 12. marraskuuta 2012 annettu oikeusministerin, sisäministerin ja syyttäjäkollegion yhteinen yleiskirje COL 17/2012 vainajan kunnioittavasta käsittelystä, kuolemantapauksen ilmoittamisesta, arvokkaasta hyvästijätöstä ja tapahtumapaikan siivoamisesta tapauksissa, joissa oikeusviranomaisilla on rooli
- 20. joulukuuta 2012 annettu oikeusministerin, sisäministerin ja syyttäjäkollegion yhteinen yleiskirje COL 18/2012 tilapäisestä asumiskiellosta perheväkivaltatapauksissa
- 18. joulukuuta 2003 annettu kuninkaallinen asetus ehtojen vahvistamisesta kokonaan tai osittain maksuttomalle toisen vaiheen oikeusavulle tai tavalliselle oikeusavulle – [hollanniksi](#)
- 16. toukokuuta 2004 annettu kuninkaallinen asetus ihmisalakuljetuksen ja ihmiskaupan torjumisesta – [hollanniksi](#)
- 13. kesäkuuta 1999 annettu kuninkaallinen asetus oikeusministeriön alaisten oikeustalojen toiminnasta – [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)
- 28. joulukuuta 1950 annettu kuninkaallinen asetus rikosoikeudellisen menettelyn kustannuksista
- 7. huhtikuuta 1998 tehty valtion ja flaaminkielisen yhteisön yhteistyösopimus rikoksen uhrien hoidosta – [hollanniksi](#)
- 5. kesäkuuta 2009 tehty valtion, flaaminkielisen yhteisön, ranskankielisen yhteisön, ranskankielisen yhteisön komission ja pääkaupunkialueen yhteisen komission yhteisymmärryspöytäkirja rikoksen uhrien hoidosta – [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)
- 5. kesäkuuta 2009 tehty valtion, ranskankielisen yhteisön ja Vallonian yhteisymmärryspöytäkirja rikoksen uhrien hoidosta – [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)
- 5. kesäkuuta 2009 tehty valtion ja saksankielisen yhteisön yhteisymmärryspöytäkirja rikoksen uhrien hoidosta – [hollanniksi](#), [ranskaksi](#) ja [saksaksi](#)

1. Siviilikannetta ajava asianosainen

Rikoksen uhri voi nostaa siviilikanteen missä tahansa oikeudellisen menettelyn vaiheessa siinäkin tapauksessa, ettei hän ole tehnyt rikosilmoitusta poliisille. Siviilikannetta ajavan asianosaisen asemaan liittyy asianomistajalle kuuluvien oikeuksien lisäksi oikeus

vaatia vahingonkorvausta, tulla kuulluksi oikeuden istunnossa, saada kustannukset korvattua oikeudenkäynnin päätteeksi, käyttää tulkin palveluja oikeudenkäynnin aikana, jos siviilikannetta pidetään hyväksyttävänä ja perusteltuna, rikoksen uhri saa joitakin rikosoikeudelliseen menettelyyn liittyviä oikeuksia ilman, että hänen tarvitsee tehdä tuomion täytäntöönpanosta vastaavalle tuomarille niiden tunnustamista koskevaa hakemusta. Siviilikanteen voi nostaa erillisellä ilmoituksella siinä tapauksessa, että syyttäjä on jo käynnistänyt oikeudenkäynnin. Se on mahdollista koko tutkinnan ja tuomioistuinkäsittelyn ajan mutta ei enää muutoksenhakuvaiheessa. Jos kyseessä on rike tai rikkomus, uhri voi esittää siviilikanteen tutkintatuomarille. Tutkintatuomarin velvollisuutena on tällöin aloittaa tutkinta. Sen päätteeksi tutkintajaosto voi kuitenkin päättää, ettei epäillyn viemiseksi oikeuteen ole riittävästi näyttöä. Jos rikoksen uhri haluaa saada vahingonkorvausta, hänen on todistettava kärsimänsä vahinko. Tuomioistuin arvioi vaatimuksen ja joko hyväksyy tai hylkää sen. Siviilikannetta ajavalla asianosaisella on oikeus viedä asia syytejaoston käsiteltäväksi, jos tutkintatuomarin johtama tutkinta ei ole valmistunut vuoden kuluessa sen aloittamisesta. Tällä tavoin hän voi epäsuorasti valvoa tutkinnan etenemistä. 2. Ihmiskaupan uhrille myönnettävä suojeluasema Belgiassa otettiin 1990-luvun alussa käyttöön järjestelmä, jossa ihmiskaupan uhreille voidaan myöntää oleskelulupa. Seuraaviin ryhmiin kuuluvat rikoksen uhrin voivat saada ihmiskaupan uhreille tarkoitetun suojeluaseman: ihmiskaupan (eli seksuaalisen riiston eri muotojen, pakotetun kerjäämisen, taloudellisen riiston, elinten poistamisen ja rikoksiin pakottamisen) uhrin, ihmisalakuljetuksen (eli laittomassa maahanmuutossa voiton tavoittelemiseksi avustamisen) uhrin raskauttavissa olosuhteissa. Uhrit, joita on kohdeltu väkivaltaisesti tai joiden henki on vaarannettu, voivat saada kyseisen aseman. Ihmiskaupan uhrin suojeluaseman saaneeseen henkilöön voidaan soveltaa erityissääntöjä oleskelu- ja työluvan suhteen edellyttäen, että hän lopettaa kanssakäymisen epäiltyjen tekijöiden kanssa, osallistuu pakolliseen tukitoimintaan siihen erikoistuneessa, toimivaltaisten viranomaisten hyväksymässä vastaanottokeskuksessa, tekee yhteistyötä oikeusviranomaisten kanssa antamalla lausuntoja tai tekemällä rikosilmoituksen. 3. Hallinnolliset seuraamukset Hallinnollisia seuraamuksia määräävät paikallisviranomaiset. Ne eivät ole rikosoikeudellisia seuraamuksia. Paikallisviranomaisilla on toimivalta rangaista tietyistä lievista rikkomuksista ja haitanteosta määräämällä hallinnollisia seuraamuksia (sakot, rakennusten tai laitosten sulkeminen, lupien ja valtuutusten keskeyttäminen). Kunta voi määrätä seuraamuksia esimerkiksi omien

sääntöjensä rikkomisesta ja tietyistä ilkeiden muodoista. Syytteen nostaminen ei ole suoraan riippuvainen syyttäjistä.

■ Päivitetty viimeksi: 03/07/2025

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

2 – UHRIN OIKEUDET OIKEUDENKÄYNNIN AIKANA

[Miten pääsen osallistumaan oikeudenkäyntiin?](#)

[Mitkä ovat oikeuteni todistajana?](#)

[Olen alaikäinen. Onko minulla erityisiä oikeuksia?](#)

[Voinko saada oikeusapua?](#)

[Miten saan suojaa, jos olen vaarassa?](#)

[Miten voin vaatia rikoksentekijältä vahingonkorvausta ja saada valtiolta korvausta?](#)

[Onko sovittelu rikoksentekijän kanssa mahdollista?](#)

[Olen ulkomaalainen. Miten oikeuteni on suojattu?](#)

[Lisätietoja](#)

Miten pääsen osallistumaan oikeudenkäyntiin?

Asianomistajalle tai [siviilikannetta ajavalle asianosaiselle \(1\)](#) ilmoitetaan kirjallisesti päivämäärä, jona asia käsitellään tuomioistuimessa. Siviilikanteen nostaminen on mahdollista vielä tässä vaiheessa ja aina suullisen käsittelyn päättämiseen asti. Jos rikoksen uhrilla ei ole asianajajaa ja hän haluaa nostaa oikeudenistunnossa siviilikanteen, hänen on

- oltava paikalla ajoissa,
- ilmoitauduttava oikeudenpalvelijalle (*zittingsdeurwaarder / huissier de justice*) ja varmistettava, että kyseessä on oikea istuntosali,
- mentävä tuomioistuimen puheenjohtajan luo tämän kutsuessa syytetty(j)ä, jo(i)lle uhri haluaa esittää vahingonkorvausvaatimuksen,
- luovutettava asiakirja-aineisto, joka sisältää vahingon todistavat asiakirjat,
- luovutettava asiakirjoista jäljennös syytetyn/syytettyjen asianajajalle,
- pidettävä alkuperäiset asiakirjat itsellään,
- vastattava puheenjohtajan mahdollisesti esittämiin kysymyksiin. Puheenjohtaja vahvistaa vahingonkorvausvaatimuksen.

Oikeudenistunnot ovat yleensä julkisia, eli kuka tahansa 14 vuotta täyttänyt saa seurata oikeudenkäyntiä. Salissa saavat siis olla läsnä rikoksen uhrin ystävät, naapurit ja perheenjäsenet samoin kuin tiedotusvälineiden edustajat ja muut asiasta kiinnostuneet. Asiaa käsitellään suljetuin ovin ainoastaan poikkeuksellisissa olosuhteissa (esim. seksuaalirikoksissa). Tällöin yleisöä ja tiedotusvälineitä ei päästetä istuntosaliin. Rikoksen uhri voi pyytää tuomarilta asian käsittelyä suljetuin ovin. Mahdollisuudesta säädetään laissa tiettyjen seksuaalirikosten, esimerkiksi raiskauksen tai sukupuolikurian ja -siveellisyyttä loukkaavan teon, uhriksi joutuneille. Myös tuomari voi määrätä asian käsiteltäväksi suljetuin ovin, jos kyseessä on alaikäinen tai jos asianosaisten yksityiselämän suojeleminen sitä edellyttää. Tuomion julistaminen tapahtuu aina julkisessa istunnossa.

Jos rikoksen uhri esittää vahingonkorvausvaatimuksen (siviilikanteen), hänen on pystyttävä todistamaan kärsimänsä vahinko. Tuomari arvioi siviilikanteen asian käsittelyn päätteeksi. Siviilikannetta ajavan asianosaisten on oltava edustettuna oikeudenistunnossa. Jos rikoksen uhri ei halua olla tekemisissä rikoksentekijän kanssa

(syytettyä kun ei voi kieltää olemasta läsnä istuntosalissa), asianajaja voi osallistua keskusteluihin hänen puolestaan. Henkilökohtaisesti on oltava läsnä ainoastaan todistajana.

Asiasta ei saa keskustella syyttäjän (*procureur des Konings / procureur du Roi*) kanssa.

Mitkä ovat oikeuteni todistajana?

Rikostutkinnan aikana lausunnon antanutta rikoksen uhria ei kutsuta automaattisesti tuomioistuimeen vahvistamaan lausuntonsa, paitsi jos asia käsitellään [rikostuomioistuimessa \(2\)](#) (*Hof van Assisen / cour d'assises*).

Jos rikoksen uhri kutsutaan tuomioistuimeen henkilökohtaisesti ja hän on suojelun kohteena ja/tai hän ei ole maassa, häntä voidaan kuulla video- tai teleneuvottelulla. Tarvittaessa hänen äänensä voidaan muuntaa ja kasvot peittää.

Jos rikoksen uhri kutsutaan oikeuteen todistajaksi, hän voi hakea korvausta, joka muodostuu kiinteämääräisestä korvauksesta (todistajanpalkkio) ja kilometrikorvauksesta (matkakulukorvaus). Korvausta haetaan sen tuomioistuimen kirjaamosta, jossa rikoksen uhri on esiintynyt todistajana. Korvausta hakiessa on esitettävä oikeudenpalvelijan rikoksen uhrille palauttama kutsu saapua tuomioistuimeen ja henkilötodistus. Korvaus maksetaan heti kirjaamon aukioloaikana.

Olen alaikäinen. Onko minulla erityisiä oikeuksia?

Alaikäistä rikoksen uhria suojellaan julkisuudelta: uhrin henkilöllisyyden paljastavien kuvien, piirrosten tai muun aineiston julkaiseminen tai levittäminen on rangaistava teko.

Jos kuulustelusta on audiovisuaalinen tallenne, alaikäisen uhrin henkilökohtaista läsnäoloa oikeudenkäynnissä ei vaadita, paitsi jos tuomioistuin pitää sitä tarpeellisenä totuuden selvittämiseksi. Tuomioistuimen on tällöin määrättävä henkilö saapumaan tuomioistuimeen ja perusteltava määräys. Rikoksen uhri voi pyytää tuomarilta asian käsittelyä suljetuin ovin. Mahdollisuudesta säädetään laissa tiettyjen seksuaalirikosten, esimerkiksi raiskauksen tai sukupuolikurian ja -siveellisyyttä loukkaavan teon, uhriksi joutuneille. Myös tuomari voi määrätä asian käsiteltäväksi suljetuin ovin, jos kyseessä on alaikäinen tai jos asianosaisten yksityiselämän suojeleminen sitä edellyttää.

Voinko saada oikeusapua?

Siviilikannetta ajava asianosainen voi valita, onko hän itse läsnä oikeudenkäynnissä vai edustaako häntä asianajaja.

Rikoksen uhri voi saada alustavia ja suuntaa-antavia neuvoja osana ensivaiheen oikeusapua (*juridische eerstelijnbijstand / aide juridique de première ligne*), joka on asianajajien määräpäivinä ja -kellonaikoina antamaa maksutonta neuvontaa. Tarvittaessa he ohjaavat uhrin erityispalvelujen piiriin. Neuvontaa annetaan esimerkiksi tuomioistuimissa, rauhantuomarin tiloissa, oikeustaloissa ja joskus myös kunnan-/kaupungintalolla. Jokaisessa tuomiopiirissä toimii oikeustalo (*justitiehuis / maison de justice*), jonka yhteystiedot löytyvät [ranskaksi](#) ja [hollanniksi](#). Vaihtoehtoisesti voi olla yhteydessä [uhrien tukipalveluun](#).

Jos uhri tarvitsee yksityiskohtaisempaa neuvontaa tai apua taikka edustuksen, hänen on käännettävä asianajajan puoleen. Tällainen toisen vaiheen oikeusapu (*juridische tweedelijnbijstand / aide juridique de deuxième ligne*) on henkilön tulotasosta riippuen joko osittain tai kokonaan maksutonta. Tietyillä erityisasemassa olevilla henkilöillä, kuten alaikäisillä ja henkisesti vajaakykyisillä, on oikeus maksuttomaan asianajajaan.

Mikäli uhri haluaa toisen vaiheen oikeusapua, hänen on mentävä [oikeusaputoimistoon](#), jollainen toimii jokaisessa tuomioistuinrakennuksessa. Siellä uhrin on esitettävä asiakirjat, jotka osoittavat, että hän kuuluu johonkin edellä mainituista erityisryhmistä tai että hänen nettotulonsa ovat riittämättömät. Oikeusaputoimisto tekee päätöksen 15 päivässä. Jos hakemus hyväksytään, rikoksen uhrille toimitetaan hänelle osoitetun asianajajan yhteystiedot. On myös mahdollista kysyä itse valitsemaltaan asianajajalta, suostuuko tämä työskentelemään toisen vaiheen oikeusavun puitteissa. Jos asianajaja suostuu, hän ottaa uhrin sijasta yhteyttä oikeusaputoimistoon tämän hakemuksen hyväksymiseksi.

Jos rikoksen uhrin tulot ovat vähäiset, hän voi tietyin edellytyksin pyytää vapautusta joistakin oikeudenkäyntimaksuista (esim. haastemaksuista ja asiakirjojen kopiointimaksuista) oikeusapujärjestelmän puitteissa. Tätä koskeva hakemus on toimitettava oikeusaputoimistoon siinä tuomioistuimessa, jossa asia on vireillä. Jos rikoksen uhri on jo nostanut siviilikanteen (ks. jäljempänä), hän voi esittää hakemuksen suoraan asiaa käsittelevälle tuomioistuimelle, myös suullisesti.

Uhrin on myös syytä olla yhteydessä vakuutusyhtiöönsä sen selvittämiseksi, kattaako hänen vakuutusturvansa myös oikeusturvan.

Istunnon aikana apua voi saada myös uhrien vastaanotossa työskenteleviltä oikeustukihenkilöiltä tai uhrien tukipalvelun työntekijöiltä.

Miten saan suojaa, jos olen vaarassa?

Jos rikoksen uhri on rikosoikeudenkäynnin aikana vaarassa ja tutkintatuomari on myöntänyt hänelle tutkintavaiheessa osittaisen tai täydellisen anonymiteettisuoja, häntä voidaan oikeudenkäynnissä kuulla video- tai teleneuvottelulla. Tarvittaessa hänen äänensä voidaan muuntaa ja kasvot peittää.

Jos rikoksen uhria tarvitaan oikeudessa todistajana eikä hän ole antanut lausuntoa tutkinnan aikana, tuomari voi määrätä, että uhrin henkilötietoja ei kirjata istunnon pöytäkirjaan.

Raiskauksen tai sukupuolikuria ja -siveellisyyttä loukkaavan teon uhria suojellaan julkisuudelta: uhrin henkilöllisyyden paljastavien kuvien, piirrosten tai muun aineiston julkaiseminen tai levittäminen on rangaistava teko.

Jos syytetty ei ole tutkintavankeudessa ja rikoksen uhri pelkää joutuvansa kasvotusten syytetyn kanssa ennen istunnon alkua, hän voi ottaa yhteyttä oikeustukihenkilöön. Joissakin tuomioistuinrakennuksissa on erilliset odotushuoneet, jotta tällainen kohtaaminen voidaan välttää.

Miten voin vaatia rikoksentehtijältä vahingonkorvausta ja saada valtiolta korvausta?

Jos rikoksen uhri haluaa vaatia vahingonkorvausta rikosoikeudenkäynnissä, hänen on nostettava siviilikanne. Korvausta voi vaatia kaikenlaisesta kärsitystä vahingosta, kuten fyysisistä vammoista ja niihin liittyvistä lääkärikuluista, henkisistä kärsimyksistä, aineellisista vahingoista (esim. ansioiden, kouluvuoden tai työpaikan menetyksestä tai ajoneuvolle tai vaatteille aiheutuneesta vahingosta) ja hautajaismenoista.

Rikostuomioistuin arvioi siviilikanteen ja määrää vahingonkorvauksen maksettavaksi, jos rikoksentehtijä todetaan syylliseksi. Tämän jälkeen tuomioistuin arvioi vahingonkorvausvaatimuksen sisällön.

Rikoksen uhri voi nostaa kanteen myös siviilituomioistuimessa, jos hän syystä tai toisesta ei ole ollut osallisena rikosoikeudenkäynnissä. Tämä on mahdollista silloinkin, kun syyttäjä on päättänyt lopettaa asian käsittelyn. Asia pannaan vireille siviilituomioistuimessa haastamalla vahingon aiheuttanut osapuoli, paitsi jos kaikki asianosaiset ovat valmiita saapumaan tuomioistuimeen vapaaehtoisesti. Jos vakuutusyhtiö on asiassa osallisena (esim. liikenneonnettomuuden seurauksena), myös sen edustaja voidaan haastaa oikeuteen. Siviilioikeudenkäynti on olennaisesti erilainen kuin rikosoikeudenkäynti. Siinä rikoksen uhrin on osoitettava, että vastapuoli on vastuussa hänelle aiheutuneesta vahingosta. Todisteena voidaan käyttää jäljennöksiä (päättäneen) rikosoikeudenkäynnin asiakirjoista. Jos rikosasia on vireillä samanaikaisesti, siviilituomioistuimen on odotettava, kunnes rikostuomioistuin on tehnyt asiassa päätöksen. Rikostuomioistuimen päätös sitoo siviilituomioistuinta. On hyvä tietää, että kanteen nostamisesta siviilituomioistuimessa aiheutuu kustannuksia.

Jos syyttäjä on pannut vireille menettelyn rikoskanteen hylkäämiseksi (sovintoratkaisu tai sovittelu rikosasioissa), rikoksen uhri voi yrittää saada rikoksentehtijältä vahingonkorvausta myös sitä kautta. Uhri saa yleensä vahingonkorvausta tapauksissa, joissa syyttäjä ehdottaa rikoksentehtijälle rikosasian sovittelua tai sovintoratkaisua.

Aiheutuneista vahingoista ei aina ole mahdollista saada vahingonkorvausta rikoksentehtijältä (esim. jos

rikoksenteikijää ei voida tunnistaa tai häntä ei löydetä) tai vakuutusyhtiöltä. Jos uhri on joutunut tahallisen väkivallanteen kohteeksi, hän voi saada tietyissä olosuhteissa ja tietyin edellytyksin korvausta valtiolta. Mahdollisuudesta saada vahingonkorvausta valtiolta on tarkempia tietoja rikoksen uhreille Belgiassa maksettavia korvauksia käsittelevällä Euroopan oikeudellisen verkoston tietosivulla (sivut ovat saatavilla [ranskaksi](#), [hollanniksi](#), [saksaksi](#), [englanniksi](#) ja muilla kielillä).

Jos syytetty todetaan syylliseksi, hän on velvollinen korvaamaan rikoksen uhrille kustannukset, joita tälle on aiheutunut siviilikanteen nostamisesta. Näihin kustannuksiin kuuluu osa uhrin asianajajalleen maksamista palkkiosta. Tuomari päättää korvauksen määrästä tuomion julistamisen yhteydessä.

Jos epäilty todetaan syyttömäksi menettelyssä, jonka uhri on pannut vireille haastamalla rikoksenteikijän tai nostamalla siviilikanteen, tuomari voi määrätä uhrin maksamaan kaikki epäillylle ja valtiolle aiheutuneet kustannukset tai määrittämänsä osuuden niistä.

Onko sovittelu rikoksenteikijän kanssa mahdollista?

Restoratiivisen sovittelun aloittamista voi pyytää missä tahansa menettelyn vaiheessa: ennen asian viemistä oikeuteen, tuomioistuinkäsittelyn aikana ja vielä sen jälkeenkin, kun tuomari on määrännyt rangaistuksen. Restoratiivinen sovittelu on oikeudellisesta menettelystä erillinen järjestely, eikä korvaa sitä. Oikeuslaitos on siis vastuussa kaikista rikosoikeudellisia seuraamuksia koskevista päätöksistä, rankaisemisesta ja rangaistusten täytäntöönpanosta.

Restoratiivisesta sovittelusta ei vastaa valtio vaan kaksi voittoa tavoittelematonta yhdistystä, [Suggnomè](#) Flanderissa ja [Médiante](#) Valloniassa. Niillä on paikallistoimisto kussakin tuomiopiirissä.

Restoratiivisessa sovittelussa aikaansaatua sopimus on luottamuksellinen, ja se voidaan toimittaa tuomioistuimeen ainoastaan molempien osapuolten suostumuksella. Tuomari on velvollinen mainitsemaan tuomiossa, että asiassa on käytetty restoratiivista sovittelua, mutta hänellä ei ole velvollisuutta ottaa huomioon aikaansaadun sopimuksen sisältöä.

Nuorisotuomioistuimen tuomari voi tuomiossa määrätä joko restoratiivisesta sovittelusta tai ryhmäneuvottelusta (*herstelgericht groepsoverleg / concertation de groupe*).

Olen ulkomaalainen. Miten oikeuteni on suojattu?

Jos [siviilikannetta ajava asianosainen \(1\)](#) tai todistaja ei puhu kieltä, jolla menettely tapahtuu, hänelle osoitetaan tulkki. Asiakirjojen käännättäminen on kuitenkin maksullista.

Lisätietoja:

- 1. elokuuta 1985 annettu laki veroja koskevista ja muista säännöksistä – [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)
- 8. huhtikuuta 1965 annettu laki nuorten suojelusta, rikokseksi luokiteltuun tekoon syyllistyneiden alaikäisten vastuusta ja kyseisen teon aiheuttaman vahingon korvaamisesta [hollanniksi](#)
- perustuslaki – [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)
- rikosoikeudenkäyntilaki – [hollanniksi](#), [ranskaksi](#) ja [englanniksi](#)
- oikeudenkäyntilaki – [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)
- 28. joulukuuta 1950 annettu asetus oikeudenkäyntikustannuksia rikosasioissa koskevista yleisistä säännöistä

1. Siviilikannetta ajava asianosainen Rikoksen uhri voi nostaa siviilikanteen tuomioistuimessa missä tahansa oikeudenkäynnin vaiheessa siinäkin tapauksessa, että uhri ei ole tehnyt rikosilmoitusta poliisille. Siviilikannetta ajavan asianosaisen asemaan liittyy asianomistajalle kuuluvien oikeuksien lisäksi oikeus

- vaatia vahingonkorvausta
- tulla kuulluksi suullisen käsittelyn aikana tuomioistuimessa
- saada kustannukset korvattua oikeudenkäynnin päätteeksi
- pyytää tulkkaukspalveluja oikeudenkäynnin ajan
- nauttia tietyistä oikeudenkäyntiin liittyvistä oikeuksista ilman, että täytäntöönpanotuomarille tarvitsee

tehdä niiden tunnustamista koskeva hakemus. Edellytyksenä on, että siviilikanne otetaan käsiteltäväksi ja se on perusteltu.

Syyttäjän jo vireille panemaan oikeudenkäyntiin voi liittyä siviilikannetta ajavana asianosaisena myös tekemällä erillisen ilmoituksen. Se on mahdollista koko tutkinnan ja varsinaisen oikeudenkäynnin ajan, mutta ei enää muutoksenhakuvaiheessa. Jos kyseessä on rike tai rikos, uhri voi nostaa siviilikanteen tutkintatuomioistuimessa. Tällöin tutkintatuomarin velvollisuutena on käynnistää oikeudellinen tutkinta. Sen päättymisen jälkeen tutkintajaostolla (raadkamer / chambre du conseil) on kuitenkin vapaat kädet päättää, riittääkö näyttö epäillyn viemiseksi tuomioistuimeen. Jos rikoksen uhri haluaa saada vahingonkorvausta, hänen on todistettava kärsimänsä vahinko. Tuomioistuin arvioi korvausvaatimuksen ja joko hyväksyy tai hylkää sen. Siviilikannetta ajavalla asianosaisella on oikeus viedä asia syytejaoston (kamer van inbeschuldigingstelling / chambre des mises en accusation) käsiteltäväksi, jos oikeudellinen tutkinta ei ole valmistunut vuoden kuluessa sen aloittamisesta. Tällä tavoin hän voi epäsuorasti valvoa tutkinnan etenemistä. 2. Rikostuomioistuin Rikostuomioistuin (yhteystiedot saatavilla [hollanniksi](#) ja [ranskaksi](#)) on tilapäinen tuomioistuin, joka voidaan kutsua koolle missä tahansa Belgian maakunnassa ja Brysselin tuomiopiirissä. Sillä on toimivalta käsitellä kaikkia rikoksia (ts. vakavimmat rangaistavat teot, kuten murha, josta määrättävä rangaistus on viidestä vuodesta elinkautiseen), poliittisia rikoksia ja painovapausrikoksia (paitsi jos niiden motiivina on rasismi tai muukalaisviha). Rikostuomioistuin muodostetaan erikseen jokaista asiaa varten toisin kuin muut tuomioistuimet, jotka ovat pysyviä. Rikostuomioistuimen puheenjohtajana toimii muutoksenhakutuomioistuimen tuomari. Häntä avustaa kaksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomaria (assessor/assesseur). Valamiehistö muodostuu 12 jäsenestä, jotka valitaan arpomalla ja joista enintään kaksi kolmasosaa saa olla samaa sukupuolta. Valamiehistön jäsenet valitaan äänioikeutetuista kansalaisista, joilla on myös kansalaisoikeudet ja poliittiset oikeudet. Heidän on oltava 28–65-vuotiaita, luku- ja kirjoitustaitoisia, eikä heitä saa olla tuomittu yli neljän kuukauden mittaiseen vankeusrangaistukseen tai yli 60 tunnin yhteiskuntapalveluun. Valamiehistö päättää ainoastaan syyllisyydestä ja yhdessä ammattituomareiden kanssa määrättävästä rangaistuksesta. Rikostuomioistuimen tuomiosta voi valittaa ainoastaan kassaatiotuomioistuimeen (Hof van Cassatie / Cour de cassation).

Päivitetty viimeksi: 03/07/2025

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

3 - UHRIN OIKEUDET (ENSIMMÄISEN) OIKEUDENKÄYNNIN PÄÄTYYTTYÄ

[Voinko hakea muutosta, jos epäiltyä ei tuomita syylliseksi?](#)

[Onko jatkovalitus mahdollinen?](#)

[Mitä oikeuksia minulla on sen jälkeen, kun tuomio on lainvoimainen?](#)

[Lisätietoja](#)

Voinko hakea muutosta, jos epäiltyä ei tuomita syylliseksi?

Jos rikoksen uhri on nostanut asianosaisena siviilikanteen, hän voi hakea muutosta, jos tuomioistuin on hylännyt hänen esittämänsä vahingonkorvausvaatimuksen tai jos hän pitää korvausta liian pienenä. Rikoksen uhri ei voi kuitenkaan hakea muutosta langettavaan tai vapauttavaan tuomioon. Sen voi tehdä ainoastaan yleinen syyttäjä.

Uhrin on toimittava nopeasti, koska rikosoikeudellisissa asioissa muutosta on haettava 15 päivän kuluessa. Hakemus toimitetaan alkuperäisen tuomion antaneen tuomioistuimen kirjaamoon, joka antaa asiassa lisätietoja. Ylemmässä oikeusasteessa asia tutkitaan ja käsitellään uudelleen. Hakijalle ilmoitetaan kyseisen käsittelyn paikka ja aika. Menettely ylemmässä oikeusasteessa on kutakuinkin sama kuin ensimmäisessä oikeusasteessa. Hakijan ei tarvitse nostaa uutta siviilikannetta. Sen sijaan jos siviilikannetta ei ole nostettu aiemmassa vaiheessa, sitä ei tehdä ensimmäistä kertaa ylemmässä oikeusasteessa.

Rikostuomioistuimen (Hof van Assisen / Cour d'assises) antamaan tuomioon ei voi hakea muutosta, mutta asianosainen voi vedota kassaatiotuomioistuimeen (Hof van Cassatie / Cour de cassation).

Onko jatkovalitus mahdollinen?

Ylemmässä oikeusasteessa annettuun tuomioon ei voi hakea muutosta.

Rikostuomioistuimen antamaan tuomioon ei voi hakea muutosta, mutta asianosainen voi vedota [kassaatiotuomioistuimeen](#).

Kassaatiotuomioistuin ei ota kantaa tosiseikkoihin, vaan tarkistaa, onko asian käsittelyssä tapahtunut menettelyvirheitä tai onko lakia sovellettu tai tulkittu väärin. Kassaatiotuomioistuin voi vain vahvistaa tai kumota tuomion. Se ei voi tutkia asiaa eikä tehdä siitä uutta päätöstä. Jos kassaatiotuomioistuin päättää kumota tuomion, se lähettää asian takaisin sen oikeusasteen tuomioistuimeen, jossa sen kumoama tuomio alun perin annettiin. Kassaatiotuomioistuimen päätös ei ole sitova.

Mitä oikeuksia minulla on sen jälkeen, kun tuomio on lainvoimainen?

Rikoksen uhrin on hyvä tietää, ettei hänelle automaattisesti ilmoiteta tuomioistuimen tuomiosta (paitsi jos hän on nostanut siviilikanteen). Jos uhri tai tämän asianajaja ei ole läsnä tuomiota julistettaessa, uhrin on otettava itse yhteyttä viranomaisiin tai pyydettävä oikeustukihenkilöä ilmoittamaan tuomiosta.

Rikoksen uhri voi tietyin edellytyksin pyytää tulla kuulluksi ja/tai saada tietoa tekijälle tarjolla olevista vankeusrangaistuksen täytäntöönpanotavoista. Niitä ovat esimerkiksi poistumisluvat, osa-aikainen vankeusrangaistus, etävalvonta, väliaikainen vapauttaminen maasta poistamista tai luovuttamista silmällä pitäen sekä ehdonalainen vapaus.

Jos rikoksen uhrin nostama siviilikanne on perusteltu ja se otetaan käsiteltäväksi, uhri voi tietyissä tapauksissa pyytää saada tietoja ja/tai tulla kuulluksi tuomion täytäntöönpanotavasta päätettäessä.

Muussa tapauksessa uhri voi panna rangaistuksen täytäntöönpanosta päättävässä tuomioistuimessa (*strafuitvoeringsrechter / juge de l'application des peines*) vireille menettelyn uhrin asemansa tunnustamiseksi. Kyseinen tuomioistuin ratkaisee, onko rikoksen uhrilla asiassa oikeutettu etu.

Rikoksen uhrilla on tietyin edellytyksin seuraavat oikeudet:

- oikeus saada tietoa päätöksistä, jotka koskevat rangaistuksen jonkin täytäntöönpanotavan myöntämistä tuomitulle (esim. ensimmäinen poistumislupa, etävalvonta tai ehdonalainen vapaus);
- oikeus ehdottaa erityisehtoja, joita tuomitulle saatetaan asettaa ja jotka olisivat uhrin edun mukaisia;
- oikeus tulla kuulluksi erityisehdoista, joita tuomitulle saatetaan asettaa uhrin eduksi.

Esimerkkejä:

- Uhri voi pyytää, että rangaistuksesta päättävä tuomioistuin kuulee häntä ehdoista, joita tuomitulle saatetaan asettaa etävalvonnan myöntämisen yhteydessä.
- Uhri voi pyytää, että rangaistuksesta päättävä tuomioistuin ilmoittaa hänelle ehdonalaisen vapauden myöntämisestä.
- Uhri voi pyytää, että hänelle ilmoitetaan, jos oikeusministeri myöntää vangille poistumisluvan.

Jos rikoksen uhri haluaa käyttää näitä oikeuksia, hänen on täytettävä rikoksen uhrin lausuntolomake ja toimitettava tai lähetettävä se rangaistuksen täytäntöönpanosta päättävän tuomioistuimen kirjaamoon tai oikeustalolle.

Asianajaja voi aina avustaa tai edustaa uhria rangaistuksen täytäntöönpanosta päättävän tuomioistuimen istunnossa. Apua voi pyytää myös valtion tunnustamilta uhrien tukijärjestöiltä tai uhrien vastaanottokeskuksilta esimerkiksi tilanteessa, jossa rangaistuksen täytäntöönpanosta päättävä tuomioistuin on päättänyt kuulla uhria.

Lisätietoja saa oikeustalolta, uhrien tukijärjestöiltä tai omalta asianajajalta.

Uhri voi missä tahansa (vapaus)rangaistuksen täytäntöönpanon vaiheessa tai sen jälkeen pyytää rikosasioiden sovittelua.

Lisätietoja:

- 17. toukokuuta 2006 annettu laki vankeusrangaistukseen tuomittujen ulkoisesta oikeudellisesta asemasta ja rangaistuksen täytäntöönpanotapoihin liittyvistä uhrille kuuluvista oikeuksista ([hollanniksi/ranskaksi](#)).

Päivitetty viimeksi: 30/09/2021

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetystä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.

4 – RIKOKSEN UHREILLE TARJOTTAVA APU JA TUKI

[Paikallispoliisi ja liittovaltion poliisi](#)

[Oikeusministeriö](#)

[Tahallisten väkivallanteiden uhrien taloudellisen avun toimikunta](#)

[Yleiset hyvinvointikeskukset](#)

[Yksityishenkilöille tarkoitettu ei-uskonnollinen avustuspalvelu](#)

[Psykososiaalinen keskus](#)

[Lastensuojelukeskukset](#)

[Lasten SOS-tiimit](#)

[Nuorten avustuspalvelu](#)

Paikallispoliisi ja liittovaltion poliisi

Paikallispoliisi ja liittovaltion poliisi kuuluvat sisäasiainministerin toimivaltaan. Paikallispoliisi vastaa poliisin perustehtävistä ja toimii lähipoliisiperiaatteella. Liittovaltion poliisi vastaa poliisin erikoistehtävistä.

Paikallispoliisi ja liittovaltion poliisi

- ottavat rikoksen uhrin vastaan kohteliaasti ja kunnioittavasti,
- antavat rikoksen uhreille käytännön apua ja tietoja ja ohjaavat nämä käyttämään uhreille tarjolla olevia palveluja,
- kirjaavat pöytäkirjaan rikoksen uhrin henkilöllisyyden ja tämän mahdollisesti esittämän toiveen saada tietoja oikeudenkäynnistä sitä mukaa kuin se etenee,
- ottavat tarvittaessa yhteyttä rikoksen uhriin pian sen jälkeen, kun tämä on tehnyt rikosilmoituksen.

YHTEYSTIEDOT:

Sähköposti: ibznet@ibz.fgov.be

Oikeusministeriö

Oikeusministeriössä (*Federale Overheidsdienst Justitie / Service public fédéral Justice*) on useita osastoja ja komiteoita, jotka suojelevat rikoksen uhrien etuja, muun muassa lainsäädännön, perusoikeuksien ja perusvapauksien pääosasto ja oikeustaloista vastaava pääosasto.

Lainsäädännön, perusoikeuksien ja perusvapauksien pääosasto

- valmistelee ja laatii uusia lakiehdotuksia,
- antaa neuvoja oikeusministerille ja muille alan toimijoille, valmistelee vastaukset parlamentin kysymyksiin

- ja osallistuu kansainvälisiin neuvotteluihin,
- tekee tiivistä yhteistyötä oikeusministeriön muiden osastojen, esim. oikeustaloista vastaavan pääosaston, ja muiden ulkoisten toimijoiden kanssa.

Oikeustaloista vastaavalla pääosastolla on

- ohjattavanaan 28 oikeustaloa (*justitiehuisen / maisons de justice*), jotka kuuluvat oikeusministerin toimivaltaan (Flanderissa ja Valloniassa on kummassakin 13 oikeustaloa ja Brysselissä kaksi, joista toinen on ranskan- ja toinen hollanninkielinen),
- kussakin oikeustalossa on joukko erityisavustajia, jotka vastaavat uhrien vastaanotosta (*Slachtofferonthaal / Service d'accueil des victimes*).

YHTEYSTIEDOT:

Oikeusministeriön verkkosivut: <https://justitie.belgium.be>

Oikeustalojen yhteystiedot löytyvät [täältä](#).

Tahallisten väkivallantekojen uhrien taloudellisen avun toimikunta

Tahallisten väkivallantekojen uhrien taloudellisen avun toimikunta (*Commissie voor financiële hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden / Commission pour l'aide financière aux victimes d'actes intentionnels de violence*) on perustettu 1. elokuuta 1985 annetulla lailla, ja sen tehtävänä on huolehtia valtion taloudellisesta avusta väkivaltarikosten uhreille.

Toimikunta

- huolehtii taloudellisen avun myöntämisestä tahallisten väkivallantekojen uhreille ja joissakin tapauksissa heidän perheilleen,
- vastaa menettelystä, jolla autetaan toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tehtyjen rikosten uhreja taloudellisesti,
- voi antaa apua, vaikka tekijä olisi tuntematon tai syyntakeeton,
- ei ole toimivaltainen tuottamuksellisissa rikoksissa.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <https://justice.belgium.be>

Yleiset hyvinvointikeskukset

Flanderissa ja Brysselissä on yhteensä 11 yleistä hyvinvointikeskusta (*Centrum Algemeen Welzijnswerk, CAW*), joista jokaisessa toimii uhrien auttamiseen erikoistunut yksikkö.

Hyvinvointikeskukset

- ovat *Steunpunt Algemeen Welzijnswerk* -foorumin kautta *Victim Support Europe* -järjestön jäseniä,
- ovat avoinna kaikille, joilla on kysymyksiä tai ongelmia,
- tarjoavat uhrien tukipalveluja Flanderissa ja Brysselissä,
- antavat psykososiaalista apua rikosten, katastrofien ja liikenneonnettomuuksien uhreille ja/tai heidän omaisilleen sekä itsemurhan tehneiden omaisille,
- vastaavat tiedottamisesta sekä psykologisen, juridisen ja käytännön tuen antamisesta uhreille.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <https://www.caw.be>

Kaikkien 25 hyvinvointikeskuksen yhteystiedot löytyvät [täältä](#).

Yksityishenkilöille tarkoitettu ei-uskonnollinen avustuspalvelu

Vallonian puolella toimiva yksityishenkilöille tarkoitettu ei-uskonnollinen avustuspalvelu (*Services Laïques d'Aide aux Justiciables*) antaa apua rikoksen uhreille, mutta tukee myös muun muassa nykyisiä ja entisiä vankeja.

Avustuspalvelu

- käsittää viisi paikallisosastoa (yksi kussakin Vallonian maakunnassa),
- saa rahoituksensa Belgian ranskankieliseltä yhteisöltä,
- antaa psykologista, psykiatrista ja sosiaalista apua syytetyille, vangeille ja muille rikoksesta tuomituille, rikoksen uhreille ja/tai kyseisten henkilöiden omaisille,
- muodostuu monialaisissa tiimeissä työskentelevistä ammattilaisista.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.ulb.ac.be/>

Avustuspalvelun paikallisosastojen yhteystiedot löytyvät [täältä](#).

Psykososiaalinen keskus

Belgian saksankielisellä alueella toimiva psykososiaalinen keskus (*Sozial-Psychologischen Zentrum, SPZ*) antaa apua rikoksen uhreille.

Keskus

- on Belgian saksankielisellä alueella toimiva valtiosta riippumaton järjestö,
- ylläpitää toimistoja St. Vithissä ja Eupenissa,
- antaa yksilöllistä apua kaikille rikoksen uhreille monialaisissa tiimeissä, joihin kuuluu psykologeja, terapeutteja, sosiaalityöntekijöitä ja psykiatri.

YHTEYSTIEDOT:

SPZ Eupen: info.eupen@spz.be

SPZ St. Vith: <http://www.ulb.ac.be/>

Lastensuojelukeskukset

Lastensuojelukeskukset (*Vertrouwenscentrum Kindermishandeling*) ovat Belgian flaaminkielisen yhteisön perustamia. Niillä on oma toimintatapa, jonka päämääränä on lasten turvallisuus ja hyvinvointi.

Keskukset

- toimivat jokaisessa Flanderin maakunnassa ja Brysselissä,
- muodostuvat monialaisista tiimeistä, joilla on psykososiaalisia, kasvatuksellisia ja sosiaalisia tehtäviä,
- antavat neuvoja ja tukea tapauksissa, joissa epäillään lapsen hyväksikäyttöä,
- antavat maksutta tukea ja tietoa,
- pyrkivät auttamaan aina, kun lapsi joutuu aktiivisen tai passiivisen fyysisen, henkisen tai seksuaalisen väkivallan uhriksi,
- ottavat vastaan luottamuksellisia ilmoituksia lasten hyväksikäytöstä.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.kindinnood.org/>

Keskusten yhteystiedot löytyvät [täältä](#).

Lasten SOS-tiimit

Lasten SOS-tiimien liitto (*Fédération des équipes SOS Enfants*) toimii Valloniassa ja auttaa hyväksikäytön uhreiksi joutuneita lapsia.

Tiimit

- vastaavat hyväksikäytön ehkäisemisestä ja yksittäisten tapausten käsittelystä,
- arvioivat monialaisesti lapsen tilanteen ja elinympäristön,
- antavat lapselle ja hänen perheelleen psykiatrista, psykologista ja sosiaalista apua,
- jakavat jatkuvasti hyväksikäyttötapausten ehkäisyyn ja käsittelyyn liittyvää asiantuntemustaan.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: <http://www.federationsosenfants.be/>

Nuorten avustuspalvelu

Nuorten avustuspalvelu (*Jugendhilfedienst*, JHD) toimii Belgian saksankielisellä alueella ja antaa erityisapua alaikäisille rikoksen uhreille.

Avustuspalvelu

- antaa neuvoja ja tukea lasten hyväksikäyttötapauksissa,
- antaa apua lapsille ja nuorille ja heidän vanhemmilleen Belgian saksankielisellä alueella,
- siirtää tarvittaessa asian käsittelyn syyttäjälle tai nuorisotuomioistuimeen.

YHTEYSTIEDOT:

Verkkosivut: https://ostbelgienlive.be/desktopdefault.aspx/tabid-6204/10670_read-3830/

■ Päivitetty viimeksi: 03/07/2025

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät asianomaiset jäsenvaltiot. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Euroopan komissio ei ole vastuussa tässä asiakirjassa esitetyistä tai mainituista tiedoista. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.